

1 GRUNDLÄGGANDE VÄRDERINGAR

Diskutera fram en gemensam värdegrund, dvs ett gemensamt förhållningssätt för det fortsatta arbetet. Utgå från den gemensamma värdegrund som eventuellt redan finns i kommunen. Förankra denna grund i större grupper. Ta också kontakt med andra kommuner och aktörer för att få råd och tips. (Institutet för Kvalitetsutveckling SIQ, www.siq.se Statens kvalitets- och kompetensråd www.kkr.se)

2 POLITISKT BESLUT

När värdegrunden diskuterats ska ett politiskt beslut fattas om arbete för systematisk skadeprevention i kommunen. Beslutet om ett långsiktigt och hållbart skadeförebyggande arbete bör tas i kommunfullmäktige. För att få delaktighet och stöd för det fortsatta arbetet bör det politiska beslutet spridas och förankras bland alla berörda (kommunala förvaltningar, hos kommunmedborgarna samt hos andra viktiga aktörer). En ledningsgrupp och en ansvarsfunktion för det samlade skadeförebyggande arbetet bör utses. Sträva efter att finna ”enkla” arbetsformer och en organisation som är långsiktigt hållbar.

3 KOMMUNDIAGNOS

Som underlag för det fortsatta arbetet, och för att styra resurserna rätt, bör statistik och annat underlag samlas in från bl.a. kommunen och landstinget. Detta underlag ger en bild av kommunen och dess invånare samt risk- och skadebilden. I vilka miljöer inträffar skadorna? Vilka

grupper av människor är mest utsatta? Vilka typer av skador är vanligast? Det kan vara klokt att inventera det skadeförebyggande arbete som redan pågår eller planeras. Ta tillvara och bygg vidare på det arbete och den samverkan som finns. Vilka personella och ekonomiska resurser finns lokalt inom olika förvaltningar i kommun och landsting, myndigheter, näringsliv, föreningar och organisationer?

4 MÅL

Kunskapen från kommundiagnosen ger underlag för att välja mål, som kan formuleras på olika sätt. Det viktiga är att målen är konkreta, realistiska, möjliga att följa upp och långsiktiga. En god start kan vara att formulera mål inom några angelägna områden. Förankra dem sedan hos alla berörda.

Avsätt ekonomiska och personella resurser utifrån de problem och behov som identifierats i kommundiagnosen. Fundera över vilken kompetens som krävs för att driva arbetet. För att arbetet ska få förutsättningar att bli långsiktigt och hållbart är det viktigt att resurser och aktiviteter är anpassade till målen.

5 SAMVERKAN OCH DELAKTIGHET

Samverkan kan inte nog betonas. Bilda grupper med bred representation från hela lokalsamhället. Det kan vara politiker, tjänstemän, polisen, kyrkan, landstinget, allmänheten, näringslivet, idrottsföreningar, pensionsgrupper med flera. Finns lättillgängliga mötesplatser som kan främja samverkan?

6 GENOMFÖRANDE AV AKTIVITETER

Börja gärna i mindre skala för att hitta en praktisk arbetsmodell. Utveckla sedan arbetet successivt i en ständig process. Utgå från de mål som är uppsatta och välj aktiviteter utifrån dessa. Sök efter beprövade erfarenheter och kunskap, både lokalt och utanför den egna kommunen.

7 FÖLJA UPP OCH UTVÄRDERA

Gör en fortlöpande uppföljning och dokumentation av arbetet och ändra aktiviteterna om så behövs. Genom utvärdering kan man med hjälp av statistik och annan fakta få fram om skadorna har minskat. Man kan också mäta andra effekter av de åtgärder som gjorts. Det kan vara förändringar i attityder och beteende, ökad medvetenhet om skaderisker samt intresse för skadeförebyggande verksamhet.

8 ÅTERFÖR RESULTAT OCH ERFARENHETER

För att arbetet ständigt ska kunna förbättras behövs kännedom om vilka aktiviteter som haft avsedd effekt. För att skapa delaktighet, tänk på att återföra resultaten av arbetet till alla aktörer. Det är viktigt att resultaten sprids för att processen ska bli trovärdig, långsiktig och hållbar. Genom återföring skapas en grund för lärande och gradvis framväxande erfarenheter.

LYCKA TILL!

Studier visar att den totala kostnaden för olyckor i en kommun uppgår till 50 miljoner kronor per 10 000 invånare.

Skador medför stora samhällskostnader som motsvarar cirka 4% av BNP.

Studier visar att skadeförebyggande insatser kan minska skadorna med 30–50% inom en relativt kort tidsperiod.

Skador är ett av våra stora folkhälsoproblem. Varje år orsakar skador på grund av olycksfall och våld många människor stort lidande. Kommuner, landsting och inte minst näringsliv drabbas av stora kostnader för vård, rehabilitering och omsorg. Ett effektivt sätt att förhindra skador är att arbeta säkerhetsfrämjande och skadeförebyggande på bred front i lokalsamhället.

Tanken med denna "lathund" är att ge råd och tips om hur man steg för steg kan bygga upp ett systematiskt, skadeförebyggande arbete. Texten bygger på skriften "Visst kan skador förebyggas – att utforma en kommunal handlingsplan" och på erfarenheter från de av världshälsoorganisationen, WHO utnämnda Säkra och trygga kommunerna i Sverige.

På www.ki.se och www.srv.se finner du information om konceptet En säker och trygg kommun/ Safe Community. För ytterligare information kontakta Räddningsverket, Nationella skadeförebyggande programmet, på telefon 054-13 50 00 (växel).

**RÄDDNINGSV
VERKET**

Samarbete mellan Räddningsverket och de svenska 14 säkra och trygga kommunerna

Beställningsnummer F00-041-04
Telefon 054-13 57 10, fax 054-13 56 00

EN SÄKER OCH TRYGG KOMMUN

För kommuner som arbetar skadeförebyggande på ett systematiskt sätt finns möjlighet att ansöka om att bli en av Världshälsoorganisationen, WHO, utnämnd Säker och trygg kommun. Kommuner som ansöker ska skriftligen redovisa hur de motsvarar följande sex indikatorer.

1. En infrastruktur baserad på kommuninvånarnas deltagande och samarbete, ledd av en tvärsektorieell grupp som är ansvarig för främjande av säkerhet.
2. Långsiktiga, varaktiga program omfattande båda könen och alla åldrar, miljöer och situationer.
3. Program som riktas mot högriskgrupper och -miljöer samt program som främjar säkerhet för utsatta grupper.
4. Program som dokumenterar skadors frekvens och orsaker.
5. Utvärdering för att bedöma programmets processer och effekten av förändringar.
6. Fortgående deltagande i nationella och internationella Safe Community nätverk.

TIPS OCH REKOMMENDATIONER

FÖR ATT STARTA UPP ETT LOKALT SKADEFÖREBYGGANDE ARBETE

